

ӘОЖ 371.64/.69

А.Б. Кабошева

Х. Досмұхамедов атындағы Атырау мемлекеттік университетінің 2-курс магистранты,
Қазақстан, Атырау қ.

E-mail: Kabosheva.anara@mail.ru

Білім беру үрдісінде жаңа ақпараттық технологияларды қолданудың тиімділігі

Бұл мақалада білім беруде ақпараттандыру үдерісі айқындалып, жаңа ақпараттық технологияларды қолданудың тиімділігі көрсетілген. Ақпараттық-коммуникациялық технологияның келешек ұрпақтың жан-жақты білім алуына, іскер әрі талантты, шығармашылығы мол, еркін дамуына жол ашатын педагогикалық, психологиялық жағдай жасау үшін де тигізер пайдасы аса мол. Білім беру ұйымдарындағы электрондық оқыту жүйесі туралы ережелер білім беру ұйымдарындағы электрондық оқытудың мақсатына, мазмұнына құралдарына, формалары мен әдістеріне қойылатын нормалар мен талаптардың жүйесін, ақпараттық-қатынастық технологиялар саласында оқушылар мен педагогтарды дайындау деңгейіне қойыла-тын талаптар жиынтығын тағайындайды, білім беру ұйымдарында ақпараттық-қатынастық технологияларды пайдалану көлеміне қойылатын талаптарды анықтайды.

Түйін сөздер: ақпараттандыру, ақпараттық технология, электронды оқу құралы.

A.B. Kabosheva

Benefits of usage of new information technologies in the learning process

This article discusses the methods of using new information technologies in the learning process and benefits of innovation and information technology, which are the main factor in improving the quality of education. Information technologies are implemented through e-learning. E-learning tools - software tools that reflect a certain subject area, in one way or another technology is implemented study by means of information and communication technologies, to provide for the implementation of the various types of training activities.

Key words: to inform, information technology, E-learning tools

А.Б. Кабошева

Эффективность применения информационных технологий в процессе обучения

В данной статье рассматриваются методы использования новых информационных технологий в процессе обучения и преимущества применения инновационно-информационных технологий, являющиеся основным фактором повышения качества образования. Информационные технологии реализуются с помощью электронных средств обучения. Электронные средства обучения – программные средства, в которых отражается некоторая предметная область, в той или иной мере реализуется технология изучения средствами информационно-коммуникационных технологий, обеспечиваются условия для осуществления различных видов учебной деятельности.

Ключевые слова: информировать, информационные технология, электронные средства обучения.

Қазақстан Республикасының Президенті Нұрсұлтан Назарбаевтың «Жаңа әлемдегі жаңа Қазақстан» атты Қазақстан халқына Жолдауында «Осы заманғы білім беру мен кәсіптік қайта даярлау, «парасатты экономиканың» негіздерін қалыптастыру, жаңа технологияларды, идеялар мен көзқарастарды пайдалану, инновациялық экономиканы дамыту. Білім беру реформасы табысының басты өлшемі – тиісті білім мен білік алған еліміздің кез келген азаматы әлемнің кез келген елінде қажетке жарайтын маман болатындай деңгейіне көтерілу болып табылады» делінген.

Сонымен қатар, бүкіл еліміз бойынша әлемдік стандарттар деңгейінде сапалы білім беру қызметін көрсетуге қол жеткізу қажеттігін баса айтты.

Дамыған елдердегі білім беру жүйесінде ерекше маңызды мәселелердің бірі–оқытудың ақпараттандыру, яғни білім беру үрдісінде ақпараттық технологияларды пайдалану. Қазіргі таңда елімізде білім беру жүйесінде жаңашылдық қатарында ақпараттық кеңістікті құру енгізілді. Ақпараттандыру жағдайында оқушылар меңгеруге тиісті білім, білік, дағдының көлемі күннен күнге артып, мазмұны өзгеріп отыр. Білім беру саласында ақпараттық технологияларды

пайдалану арқылы білімнің сапасын арттыру, білім беру үрдісін интенсификациялау мен модернизациялаудың тиімді тәсілдері іздестірілуде.

Қазіргі кезде біздің қоғамымыз дамудың жаңа кезеңіне көшіп келеді, бұл кезең ақпараттық кезең, яғни компьютерлік техника мен оған байланысты барлық ақпараттық коммуникациялық технологиялар педагогтар қызметінің барлық салаларына кірігіп, оның табиғи ортасына айналып отыр. «Білім берудегі АКТ» ұғымы «оқытудың жаңа ақпараттық технологиялары», «қазіргі ақпараттық оқыту технологиялары», «компьютерлік оқыту технологиялары» және т.б., тіркестермен тығыз байланысты.

Білім беруді ақпараттандыру процесі пән мұғалімдеріне, әдіскерлерге, білім мекемелерін басқарушыларға жаңа ақпараттық технологияны өз қызметтеріне жан-жақты пайдалану саласына үлкен талап қояды. Ақпараттық-коммуникациялық технологияны бәсекеге қабілетті ұлттық білім беру жүйесін дамытуға және оның мүмкіндіктерін әлемдік білімдік ортаға енудегі сабақтастыққа қолдану негізгі мәнге ие болып отыр. Білім беруді ақпараттандыру, білім салаларының барлық қызметіне ақпараттық технологияны енгізу және ұлттық модельді қалыптастыру қазақстандық білім беруді сапалы деңгейге көтерудің алғы шарты.

Ақпараттандыру жағдайында оқушылар меңгеруге тиісті білім, білік, дағдының көлемі күннен-күнге артып, мазмұны өзгеріп отыр. Мектептің білім беру саласында ақпараттық технологияларды пайдалану арқылы білімнің сапасын арттыру, білім беру үрдісін интенсификациялау мен модернизациялаудың тиімді тәсілдерін іздестіру жұмыстары жүргізіліп жатыр. Бұл жұмыстардың тиімділігі мен нәтижелілігі бірнеше оқу-әдістемелік, психологиялық-педагогикалық мәселелердің шешімін ғылыми түрде негіздеуді талап етеді. Оларды бірнеше бағыттарға бөлуге болады:

- оқу үрдісінде ақпараттың технологияларды іске асырудың жүйелі ғылыми-әдістемелік жолын анықтау;
- оқушылардың тәжірибелік іс-әрекетінде ақпараттық технологияларды пайдаланудың әдістемесін жасау;

- мұғалімдердің ақпараттық технологияларды меңгеру және оқу үрдісінде пайдалану бойынша кәсіби біліктерін жетілдіру;

- оқушыларды білім, білік, дағдыны меңгеру үшін ақпараттық технологияларды пайдалануға үйрету;

- мектептің материалдық-техникалық базасын нығайту.

Ақпараттық-коммуникациялық технологияны (АКТ) бәсекеге қабілетті ұлттық білім беру жүйесін дамытуға және оның мүмкіндіктерін әлемдік білімдік ортаға енудегі сабақтастыққа қолдану негізгі мәнге ие болып отыр.

Білім беруді ақпараттандыру, білім салаларының барлық қызметіне ақпараттық технологияны енгізу және ұлттық модельді қалыптастыру қазақстандық білім беруді сапалы деңгейге көтерудің алғы шарты.

Ақпараттық-коммуникациялық технология электрондық есептеуіш техникасымен жұмыс істеуге, оқу барысында компьютерді пайдалануға, модельдеуге, электрондық оқулықтарды, интерактивті тақтаны қолдануға, Интернетте жұмыс істеуге, компьютерлік оқыту бағдарламаларына негізделеді. Ақпараттық әдістемелік материалдар коммуникациялық байланыс құралдарын пайдалану арқылы білім беруді жетілдіруді көздейді. [1,78]

Сол себептен жаңа технологияларды енгізу арқылы, оқу процесінің деңгейі көтеріледі, қазіргі заман талабына сай дамыған тұлға тәрбиеленеді.

Әр мұғалім сабақ өткізген кезде оқушыларға сапалы білім беру үшін жаңа технологияларды пайдалана отырып, сонымен қатар компьютерді, интерактивті тақтаны қолдану арқылы білім берсе, оқушылардың қызығушылығы арта түсері анық.

Интерактивті тақта – бұл компьютердің қосымша құрылғыларының бірі және де дәріс берушіге немесе баяндамашыға екі түрлі құралдарды біріктіретін: ақпараттың кескіні мен қарапайым маркер тақтасын біріктіретін құрал. Қазіргі таңда оқушы - ақпаратпен қаруланған, жан-жақты дамыған тұлға. Оның білімдік қабілеттерін дамыту үшін біздер, мұғалімдер жан-жақты қаруланған болуымыз керек. «Балаға білім бергенде, алыстан жақынға, таныстан жатқа көшіп, жаңа білімді ескі білімге байлап беру керек» - деп Мағжан Жұмабаев айтқандай, оқыту процесіне жаңа көзқараспен қарау керек.

Білім беру үрдісінде жаңа ақпараттық технологияларды қолданудың тиімділігі:

- Оқушының өз бетімен жұмыс істеуі;
- Жаңа ақпаратты іздеуде уақытын үнемдеуі;
- Білім-білік дағдыларын тест тапсырмалары арқылы тексеру;
- Қашықтықтан білім алу мүмкіндігінің туындауы;

- Қажетті ақпаратты жедел түрде алу мүмкіндігі;

- Оқушының ой-өрісін, дүниетанымын кеңейтуге де ықпалы зор.

Заманауи ақпараттық технология құралдарын пайдалана отырып, жұмыс істеу барысында мектеп оқушыларының оқуға, білім алуға деген ұмтылысының артуы ақпараттық технология құралдарымен жұмыс істей алу жаңалығымен ғана емес, сонымен берілетін оқу тапсырмаларын қиындық деңгейі бойынша реттей алу мүмкіндігінен, тапсырманың дұрыс нәтижесі үшін марапаттай алу қызметінен де байқалады. Ең бастысы, оқу материалын түсінбеушіліктен туындайтын білімдегі кемшіліктерді, атап айтқанда үлгермеушілікті жоюға мүмкіндік береді. Заманауи ақпараттық технология құралдары арқылы оқушыларға көмектің белгілі бір түрін ұсынып, оқу пәндерінің материалдарын, тапсырмаларын иллюстрациямен, графикамен және т.б. қамтамасыз етіп, оқушыларға белгілі бір ойын жағдайына жұмылдыра отырып, оқу әрекетін басқаруды айтарлықтай өзгертуге жағдай жасайды.

Электрондық оқу құралы – бұл оқу курсының ең маңызды бөлімдерін, сонымен бірге есептер жинағы, анықтамалар, энциклопедиялар, карталар, атластар, оқу эксперименттерін жүргізу нұсқаулары және т.б. білім беруді басқаратын электрондық оқу құралы. Сонымен қатар электрондық оқулықтарды сабақта пайдалану кезінде оқушылар бұрын алған білімдерін кеңейтіп, өз бетімен шығармашылық тапсырмалар орындайды. Әрбір оқушы тандалған тақырып бойынша тапсырмалар мен тарау бойынша тест жұмыстарын орындап, анимациялық практика тапсырмаларымен жұмыс жасауға дағдыланады. Электрондық оқулық арқылы түрлі суреттер, видеокөріністер, дыбыс және музыка тыңдатып көрсетуге болады. Бұл, әрине, мұғалімнің тақтаға жазып түсіндіргенінен әлдеқайда тиімді әрі әсерлі. Менгерілуі қиын сабақтарды компьютердің көмегімен оқушыларға ұғындырса, жаңа тақырыпқа деген баланың құштарлығы оянады деп есептеймін. Осылайша, электрондық оқулық – оқушыларды даралай оқытуда жаңа ақпараттарды жеткізуге, сондай-ақ игерілген білім мен біліктерді тесттік бақылуға арналған бағдарламалық құрал.

Электрондық оқытуды дамытудың негізгі үрдістері болып төмендегілер саналады:

– білімдерге, бүкіл ғұмыр бойы оқыту кеңістігін құруға, ғаламшарлық ойлауы бар жаңа

түрленудің тұлғалығын қалыптастыруға, оқытындарды білім алудың жаңа мәнеріне бағдарлауға, білім берудің жинақылығын көтеруге негізделген динамикалық бәсекелестікке қабілетті экономиканы құрудың тиімді құралы ретінде электрондық оқытуды мойындау;

– ұлттық білімдік жүйелерді дамыту, тұрған орнынан тәуелсіз түрде білім беруді және сапалы білім беруге қатынас құруды жаңарту тетігі ретінде электрондық оқытуды дамыту бағдарламасын мемлекеттік қолдау;

– көптеген елдердің мектептік білім беруіндегі электрондық оқытуды дамытудың және мектептік білімдік процестегі АҚТ-ды енгізу тұжырымдамасын дайындаудың бастапқы кезеңі, мектептер үшін қолданбалы бағдарламалық өнімдерді дайындаудың үдемелі үрдісі;

– электрондық оқытудың әдіснамалық негіздерін дайындаудағы, педагогикалық пен ақпараттық-қатынастық технологиялар негізінде электрондық оқытудың мазмұны мен интерактивтік әдістерін дамытудағы инвестициялардың қажеттілігін ұғынуға біртіндеп бетбұрыс жасау. [2,49]

Жалпы білімдік мектептегі қолданбалы бағдарламалық өнімдер негізінде дайындалынған электрондық оқытудың тұжырымдамасы оқыту процесіндегі АҚТ жетістіктерінің өз уақытындағы трансфертін және білім берудің жинақы мазмұнын, іс-әрекеттің интерактивтік тәсілдері мен мектеп оқушыларының жетістіктерін тұлғаландырылған есепке алу негізінде оларды педагогикалық технологиялармен кіріктіруді қамтамасыз ететін электрондық оқулықтардың ақпараттық-білімдік ортасымен жанамаланған білімдік процес субъектілерінің ақпараттық-білімдік өзара әрекеттестігін бағдарламалауға саяды.

Электрондық оқытудың мазмұны, мақсаттан нәтижеге дейін білімдік процесс субъектілерінің интерактивтік өзара әрекеттестікке ортақ амалдарын қамтамасыз ететін жалпы білімдік мектептегі электрондық оқулықтар мен цифрлық білімдік ресурстар формасында ұсынылатын білімдік қолданбалы бағдарламалық өнімдердің негізінде тиімді түрде іске асырылады.

Электрондық оқытудың педагогикалық технологиясы оқыту процесінің құлшыныстық-мақсаттық, мазмұндық, операциялық-іс-әрекеттік және бағалау-нәтижелік құрамдас бөліктерінің міндетті жүйелі өтуі барысында берілген нәтижені – үлгерім сапасының жоғары деңгейін қамтамасыз ететін білімдік процесс субъектілерінің интерактивтік ара қашықтықтық өзара әрекеттестігінің бірыңғай ақпараттық-білімдік

ортасын жобалаудың тәсілдері мен құралдары туралы ғылыми-техникалық, психологиялық-педагогикалық және әдістемелік білімдердің жиынтығы болып табылады. [4,265]

Инновациялық ақпараттық-білімдік орта ретінде электрондық оқытудың контенттік жасақтамасы жаппай сапалы білім беруді қамтамасыз етеді, өйткені көрнекілік, жүйелілік, біртұтастық, ұғынымдылық сияқты дидактикалық қағидаларды, тәрбиелейтін оқытуды және басқаларды жаңа деңгейде іске асыру үшін мұғалімге де, оқушыға да жұмыс орнын қамтамасыз етуге мүмкіндік береді; танымдық іс-әрекет кезеңдерін, оқытуды дараландаруды, оқушылардың құлшынысын арттыруды, оқушылардың өзін-өзі барабар бағалауын қалыптастыруды, ұлттық бірыңғай тестілеуге дайындықты, педагог кадрларды қайта дайындаудың жаңа мүмкіндіктерін, мұғалімнің шығармашылық өсуін және т.б. іске асыруды қамтамасыз етеді.

Білім беру жүйесін ақпараттандыру арқылы жаңа сатыға көтеру үшін тек білім мазмұны мен оқыту әдістерін ғана емес, ақпараттық технологияларды кезегімен пайдалану арқылы оқытуды ұйымдастыру формаларын жетілдіру қажет.

Сонымен қатар, заманауи ақпараттық технология құралдарымен жұмыс істеу оқушыларды ұқыптылыққа, нақтылыққа, берілген тапсырмалардың нәтижелі орындалуына, басты мәселеге назар аударуға баулиды, сондай-

ақ, ақпараттық технология құралдарымен жұмыс істеу барысында оқушылардың өзінің жеке іс-әрекетін дұрыс жоспарлауға, дұрыс шешім қабылдай алуға тәрбиелейді.

Жоғарыда айтылғандарды тұжырымдай келе, келесі мәселелерге тоқталып өтуге болады, олар:

1. Заманауи ақпараттық технология оқу құралы ретінде оқытудың тиімділігін арттыруға мүмкіндік береді.

2. Білім беруді ақпараттандыру оқытуды дербестендіру үшін қолайлы жағдайлар жасайды. [3,128]

Жоғарыда айтылған ой-пікірлерді тұжырымдай келе компьютерді қолдану негізінде мектеп пәндерін оқыту сапасын арттырып, білім беруді ақпараттандыру жүйелі түрде іске асады деуге болады.

«Қазіргі заманда жастарға ақпараттық технологиямен байланысты әлемдік стандартқа сай мүдделі жаңа білім беру өте қажет» деп, Ел басы атап көрсеткендей жас ұрпаққа білім беру жолында ақпараттық технологияны оқу үрдісінде онтайландыру мен тиімділігін арттырудың маңызы зор.

Ақпараттық – коммуникациялық технологияны оқу тәрбие үрдісіндегі қолдану оқушының өз мамандығына қызығушылығын арттырып, шығармашылық шабытын шыңдап, ғылыми көзқарасын қалыптастырып, мамандық сапасын арттырып, еңбек нарығындағы бәсекеге қабілетті мамандар даярлауда үлесі мол.

Әдебиеттер

- 1 Садыбекова Ж. Оқу-тәрбие үрдісінде ақпараттық-коммуникациялық технологияны қолдану қажеттілігі // Информатика негіздері. – №4. – А., – 2008. – 78-79 бб.
- 2 Галымжанова М. Ақпараттық коммуникациялық технологияларды пайдалану арқылы білім беру деңгейін көтеру // Информатика негіздері. №3. – А., – 2006. – 49-52 бб.
- 3 Әлмұхамбетова Б.А., Галымжанова М.А. Білім беру жүйесі қызметкерлерінің біліктілігін арттыруда ақпараттық-коммуникациялық технологиялардың қолданылуы // Информатика негіздері. – №5. – А., – 2008. – 128 б.
- 4 Кларин М. В. Педагогическая технология в учебном процессе. Анализ зарубежного опыта. – М.: – Знание. – 1989. С. 265.

References

- 1 Sadybekova Zh. Oqu-tarbie urdisinde akparattyk-kommunikacialyk tehnologiyany koldanu kazhettiligі // Informatika negizderi. – №4. – А., – 2008. – 78-79 bb.
- 2 Galymzhanova M. Akparattyk kommunikacialyk tehnologiyalardy paidalanu arkyly bilim beru dengein koteru // Informatika negizderi. №3. – А., – 2006. – 49-52 bb.
- 3 Almukhambetova B.A., Galymzhanova M.A. Bilim beru zhuesi kyzmetkerlerinin biliktiligін arttyruda akparattyk kommunikacialyk tachnologiyalardyn koldanylyuy. // Informatika negizderi. – №5. – А., – 2008. – 128 b.
- 4 Klarin M.V. Pedagogicheskaya tehnologiya v uchebnom proseece. Analiz zarubeznogo opyta. – М.: – Znanie. – 1989. S. 128.